

Primer:

Nasprotovanje zakonu: Prešuštnika, ki se ga zaloti pri dejanju, je treba ubiti.¹

Zakona niti ne podpiram v celoti niti ne obsojam v celoti tega, kar je bilo predstavljeno. Podpiram zakonodajo v tem, da je prešuštnike treba usmrtiti, toda ker ne vključuje odločitve porote, predloga zakona ne podpiram. Če se predlagatelj zakona izogiba sodišču, ker porotnike obtožuje podkupljivosti, potem ima o njih slabo mnenje. Če pa misli, da razsojajo po pravici – kar za vas nedvomno velja – ali je v tem primeru upravičeno hvaliti porotnike, ko jim odvzamemo razsojanje po zakonu? Vsi drugi zakoni, ki nasprotujejo obstoječim zakonom, so takšni bodisi zato, ker se razlikujejo od zakonov v enih, bodisi so skladni z zakoni v drugih mestih. Edino ta mož je predlagal zakon, ki je v nasprotju z vsemi zakoni. Zdi se mi, da boste imeli boljši pregled nad zakonom, če ga boste presojali enako kot vse ostale javne zadeve: vojskovodje, svečeniške službe, odloke. Skoraj vse, kar je najbolje narejeno v miru ali v vojni, je podvrženo presoji sodnikov.² Ta je vojskovodja, ki ga je imenoval sodnik, ta je svečenik, ki mu je službo poveril sodnik, odlok je veljaven, ki so ga pregledali drugi, in zmagam niso priznane časti, če o njih prej niso razsojali. Ali ni torej nesmiselno, da je treba presoja ti o vsem, le o tem zakonu porotniki naj ne bi glasovali?

(*antiteza*) »Res je«, pravi, »toda prešušstvo je resen zločin«.

(*teza*) Ali res? Ali ni umor resnejši? Ali imamo izdajo za manj pomembno od drugih zločinov? Ali menimo, da je svetoskrunstvo bolj trivialno od izdaje? Kljub temu vsak, ki so ga ujeli pri teh dejanjih, stopi pred sodnika; izdajalec ni kaznovan prej, dokler porota ne glasuje; morilec ni usmrčen, dokler tožilec ne dokaže dejanja; niti tisti, ki so ropali sveto lastnino, ne trpijo prej, dokler sodniki niso imeli priložnosti, da bi se seznanili s to zadevo. Ali ni nenavadno, da o hujših zločinih razsojajo porote in da to niso zločinska dejanja, vse dokler porotniki tako ne razsodijo, medtem ko bi edino prešuštnik umrl brez sojenja,

1 Besedilo je oblikovano kot del razprave z namišljenim, a neimenovanim predlagateljem zakona. Če bi isto problematiko oblikovali kot hipotezo v okviru deklamacije, bi predlagatelj zakona predstavljal konkretno, zgodovinsko osebo, ki bi bila sestavni del govora (kot eno od vsebinskih izhodišč za obravnavo). Grška zakonodaja je dovoljevala, da je mož smel ubiti ženinega ljubimca, če ga je zalotil pri dejanju, a le v primeru, če tega ni vnaprej načrtoval. Zakon od moža ni zahteval, da mora ljubimca ubiti, in razžaljeni mož je v zameno lahko sprejel tudi denarno nadomestilo. Prim. Kennedy (2003: 124–125).

2 V Atenah klasičnega obdobja, kamor je situacija postavljena, ni bilo razlike med sodnikom in porotnikom.